การบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC

Administration of Household Industry to Support Integrating AEC

ผศ.ดร.ชื่นอารมณ์ จันทิมาชัยอมร

Asst. Prof. Dr. Chuenaarom Chantimachaiamorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail : cc.nundd@outlook.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน กลยุทธ์ในการบริหารการจัดการอุตสาหกรรมในครัวเรือน วิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารและการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิต ผู้วิจัยรวบรวมจากการศึกษาภาคเอกสาร เช่น หนังสือ งานวิจัย ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการศึกษาโดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและข้อวิจารณ์แนวความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากวารสารและบทความแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัยเป็นลักษณะการวิจัยเชิงพรรณนา โดยโยงความสัมพันธ์ตามหลักตรรกะ

ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบและกลยุทธ์ในการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนอุตสาหกรรมในครัวเรือนจะถูกพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบยั่งยืนได้จะต้องมีกลยุทธ์ในการบริหาร คือ (1) ต้องยกระดับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมและขยายเครือข่ายการผลิตสู่ต่างประเทศ สนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมเกิดใหม่ที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของสมาชิกในกลุ่มคลัสเตอร์ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารงานภายในกลุ่มคลัสเตอร์ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการพัฒนานวัตกรรม โดยการขจัดอุปสรรคกีดขวางทางการค้า การ

ปรับเปลี่ยนกฎระเบียบให้เหมาะสม การขจัดข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ทำให้ประสิทธิภาพลดลง สนับสนุนการศึกษาอบรมและการฝึกฝนบุคลากรและให้ความช่วยเหลือการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขัน (2) ต้องยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการให้เกิดความเข็มแข็งและยั่งยืน คือ เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการ SME โดยดึงดูดให้ประชาชนให้ความสนใจในการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการไทยในรูปแบบของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงให้กับสินค้าและบริการ สร้างความเข็มแข็งของผู้ประกอบการ SME เตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรี สร้างโอกาสในการขยายตลาดใหม่ ๆ และสร้างโอกาสจากความร่วมมือในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน (3) ยกระดับโครงสร้างสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมอย่างบูรณาการ เช่น การบังคับใช้มาตรฐานการผลิตในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทยว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ยกระดับศักยภาพบุคลากร พัฒนาทักษะแรงงานอุตสาหกรรมในครัวเรือน พัฒนากฎระเบียบและข้อบังคับที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่งเสริมการบริหารจัดการอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ

2. วิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน การบริหารและกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตเข้าสู่อุตสาหกรรมในครัวเรือนในอดีตนั้น เริ่มจากผู้นำคนใดคนหนึ่งในหมู่บ้านโดยการรับรู้และได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตและสินค้าที่ผลิตจากภายนอก ซึ่งลักษณะของผลิตได้เชื่อมโยงกับสิ่งที่ตนเองได้รับความรู้มาบ้างพอสมควร จึงได้นำเข้ามาทดลองทำในชุมชน ผู้นำขยายเครือข่ายระบบการผลิต เริ่มจากบุคคลเพียงคนเดียวในหมู่บ้านซึ่งเป็นการเริ่มในระดับครอบครัวก่อนมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ช่วยเหลือ ต่อมาได้มีการขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้นโดยเพื่อนบ้านและเครือญาติ

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ตลาด วัตถุดิบ หน่วยงานราชการให้การส่งเสริม ทุน แรงงาน ที่ดิน ผู้ประกอบการ สาธารณูปโภค การขนส่ง นอกจากนั้นยังมีปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารและระบบการผลิตภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น นโยบายรัฐบาล คุณภาพมาตรฐาน กฎหมาย ความปลอดภัย เศรษฐกิจชุมชน ระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในวงจำกัดเพียงการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC ซึ่งประกอบด้วย วิธีการ กลยุทธ์ในการบริหาร วิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารและการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตเข้าสู่อุตสาหกรรม ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตเท่านั้น จึงอาจทำให้ทฤษฎีหรือกระบวนการการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนวิเคราะห์ไม่หลากหลายนัก หากมีผู้สนใจจะทำการศึกษาต่อ ควรขยายเขตการวิจัยออกไปสู่ ยุทธศาสตร์ ทฤษฎี แนวทางในการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนให้ประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ : การบริหาร, อุตสาหกรรมอุตสาหกรรมในครัวเรือน, การรวมกลุ่ม AEC

Abstract

The objectives of the study of Administration of household Industry to support Integrating AEC are to study the administration of household industry, the administration strategies of cottage industry, the revolution of the administrative models and innovation and the effect having influence on administration and industrial production system. The researcher collected the data from Thai and foreign books, thesis, researches, journals magazines and the suggestion of the knowledgeable people by the journals. The data were analyzed to be qualitative research and this analyzing data and the result of this study was the descriptive research which was relative with the logic.

The study results were

1. The Models and the Strategies of Administration in household Industry. The household industry is developed sustainably. It should have administrative models and strategies namely (1) Internationalized Industrial structure and clusters to capture global opportunities, supporting of aggregating to the member of a new industry group, increasing competition in the clusters group and administering efficiently in the clusters group. Developing industrial production and innovation efficiently, solving the problem of the trade, changing the law for trading, solving the condition that reduces the efficiency of

product, supporting of attaining seminar and training the people and helping new technology for product and marking. (2) Upgrade and create sustainable entrepreneur. It should increase the number of entrepreneur of SME, inviting the small and medium Thai entrepreneur to improve industrial production, making the strengthening entrepreneur of SME, preparing for participating AEC, exporting of the new production, participating of Asian Economic. (3) Enhance competitive industry platform. It should have the produce standard for making trust on the product from Thai that all products are good quality, supporting of source of investment funds, training the workers of cottage industry, developing the law that is influential on developing the household industry and supporting of administration the household industry.

2. Evolution of Administrative Models of Household Industry. Administrative models and the changing process of the household industry in the past starting from some leaders in the village accepts new process of produce and the products from the other village and takes them to test in the community. The leader extends produce system by only one person in the village and then extending to the neighbours and the relative.

3. The effect on administration and produce system of household industry. The effect on administration and produce system of household industry is the market, product, supporting from the government, investment fund, worker, land, entrepreneur, public utility and the logistics. The other effect on administration and produce system of cottage industry is government policy, quality standard, law, safety, economic community the logistic.

This research is the study only administrative models of household industry for AEC including models, strategies of administration, evolution of administrative models and changing of produce system to household industry and the effect on administration and produce system only so it does not mention to the many theories or processes of

administration of the cottage industry. If anybody interests to study more, they should study of theory and strategy of administration of the household industry successfully.

Keywords: Administrative, Household Industry, Integrating AEC

1. บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างมาก การใช้แผนพัฒนาดังกล่าวส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, 2528) โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจในสังคมชนบทมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีตเป็นเศรษฐกิจที่ขึ้นอยู่กับการเกษตรแบบยังชีพ ผลิตเพื่อกินเพื่อใช้เองและสามารถผลิตซ้ำได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอก มีความผูกพันภายในสูง การครอบครองที่ดินด้วยการเป็นสมาชิกของชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิต มีความเพียงพอในตัวเอง หัตถกรรมรวมอยู่ในเกษตรกรรม คือ การทอผ้าและมีการปลูกข้าวในครัวเรือนเดียวกัน มีความเชื่อร่วมกัน คือ นับถือผีปู่ ย่า ตา ยายในหมู่บ้าน นับถือญาติพี่น้องและทำกิจกรรมสังคมร่วมกัน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2527) ประเพณีวัฒนธรรมในชนบทเกิดขึ้นจากวิถีชีวิตการผลิตแบบสังคมเกษตรที่ผลิตเพื่อเลี้ยงชีพแบบดั้งเดิม มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ และสังคมมีรากฐานมาจากความเชื่อในระบบไสยศาสตร์และความเชื่อทางศาสนา เช่น ประเพณีทำขวัญข้าว ประเพณีเกี่ยวกับการลงแขกหรือเอามื้อเอาวันกันในการเพาะปลูก ความเชื่อในเรื่องผีสางสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการถือผีข้อห้ามต่าง ๆ ตลอดจนความเชื่อศาสนาพุทธแบบชาวบ้าน ส่วนวิถีชีวิตของชาวชนบทก็เป็นไปตามลักษณะสภาพทรัพยากรธรรมชาติ การผลิตและการจัดสรรปันส่วน กล่าวคือ ในสมัยที่ชนบทไทยมีทรัพยากรธรรมชาติมาก ประชากรมีจำนวนน้อยการผลิตเพื่อเลี้ยงชีพช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่สืบทอดกันเรื่อยมา (วิทยากร เชียงกูล, 2534)

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นนอกหมู่บ้านคือ รัฐพัฒนาขึ้นและต่อมาเกิดระบบทุนนิยมนอกหมู่บ้าน รัฐและระบบทุนนิยมเข้าไปกระทบชีวิตในหมู่บ้าน ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองในชนบทเริ่มถูกดึงให้เข้าไปสู่ระบบการแลกเปลี่ยนแบบเงินตรา ส่งผลให้ชุมชนทั่วประเทศติดต่อกันในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อจะขายสินค้าที่ตนผลิตให้กับเมืองใหญ่หรือเมืองหลวงมากขึ้น พร้อมกับซื้อสินค้าบางประเภทมาใช้ ความสัมพันธ์

ระหว่างเมืองกับชนบทสมัยใหม่ได้รับการวางรูปแบบเอาไว้ นับเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงแห่งเศรษฐกิจแห่งชาติ (กาญจนา แก้วเทพ, 2535) เมื่อมีการผลิตแบบเพื่อขายในระบบตลาด จึงเน้นการผลิตที่มีปริมาณมากขึ้นแต่สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชนยังคงสภาพการผลิตภายในครอบครัว ทำให้ต้องมีการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุน มีการใช้ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น รถแทรกเตอร์แทนควาย การใช้เมล็ดพันธ์ใหม่ ๆ ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งมีการจ้างแรงงานมากขึ้น มีการจัดการสมัยใหม่ ทำให้ต้องใช้ต้นทุนสูงเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินและการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้การตลาดต้องผ่านพ่อค้าคนกลางที่เป็นผู้กำหนดราคา และการผลิตยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการเกษตร เช่น ที่ดินที่ใช้เป็นพื้นที่ในการทำการเกษตรมีจำกัด คุณภาพของดินและน้ำที่ใช้ในการเกษตรซึ่งสามารถทำการเกษตรได้เพียงบางฤดูกาล ทำให้ชาวชนบทต้องประสบปัญหาต่าง ๆ และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างมาก ดังนั้นชาวชนบทจึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดิ้นรนต่อสู้ในการทำมาหากินและปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้โดยชาวชนบท บางส่วนได้หันเข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมการผลิต และเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ อุตสาหกรรมในครัวเรือนจึงเป็นระบบการผลิตที่ชาวบ้านหันมาสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่ทั้งรัฐบาลและเอกชนได้มุ่งให้ความสนใจ เพราะเป็นการสร้างโอกาสของการมีงานทำและการเพิ่มการจ้างงานในชนบท ลดจำนวนการอพยพแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง ลดอัตราการว่างงานตามฤดูกาลและยกระดับรายได้ของชนบท เป็นต้น ดังนั้นทั้งรัฐบาลและเอกชนจึงมุ่งให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการผลิต เป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรมระดับปฐมภูมินั่นเอง

ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมมีมาตั้งแต่ดั่งเดิม ลักษณะของการผลิตแบบอุตสาหกรรมในระยะแรก ๆ เป็นลักษณะหัตถกรรมพื้นบ้าน การผลิตที่ใช้แรงงานที่ว่างจากทำการเกษตรและภารกิจอื่น ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า “เมื่อว่างจากการทำนา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก” ดังนั้นการผลิตแบบอุตสาหกรรมในชนบทระยะแรก ๆ เป็นอุตสาหกรรมที่ทำการผลิตเพื่อใช้ในครอบครัวเป็นหลัก เช่น การทอผ้า ตีเหล็กและทำเครื่องจักรสานหรือของใช้ในครัวเรือนอื่น ๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ทำโดยอาศัยมือ อาศัยแรงงาน แรง

สัตว์ และต่อมาจึงจำเป็นต้องทำเพื่อขายหรือแลกเปลี่ยน จึงทำการผลิตจำนวนมากขึ้น จะทำโดยใช้มือ ใช้แรงคน สัตว์ ไม่เพียงพอแล้วจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือและเครื่องจักร

ปัจจุบันอุตสาหกรรมในครัวเรือนได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับและอุตสาหกรรมในครัวเรือนบางอย่างได้เปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ซึ่งใช้เครื่องจักรหรือเทคนิคการผลิตที่ทันสมัยเข้าช่วย อุตสาหกรรมในครัวเรือนจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญของท้องถิ่นและของประเทศด้วย (อันธิกา สุปริยศิลป์ และ ชลิฎา นิภารักษ์, 2528) เมื่อชุมชนชนบทเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือนมากขึ้น และการเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบหนึ่งไปเป็นอีกแบบหนึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากความสัมพันธ์ กฎเกณฑ์ การบริหารการจัดการ และรูปแบบของโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสังคมแตกต่างจากเดิม ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชนบทเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย และการเปลี่ยนแปลงจากระบบการผลิตแบบเกษตรกรรมเข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือนจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่ต้องเรียนรู้ในเรื่องเทคนิคและวิทยาการต่าง ๆ ในด้านการผลิต โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจจะเรียนรู้จากการสืบทอดแล้วประยุกต์จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เรียนรู้จากการทำงานหรือจากประสบการณ์และเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ในปัจจุบันการศึกษาสมัยใหม่ได้แพร่กระจายไปทั่วทุกชุมชนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้จากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ จึงมีมากมาย การเรียนรู้ได้รับในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวจึงมีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารและวิธีการในการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอย่างมาก การบริหารอุตสาหกรรมมีวิวัฒนาการมายาวนานเริ่มจากการผลิตในครัวเรือนเพื่อใช้ในครอบครัว ซึ่งปริมาณการผลิตไม่มาก เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือธรรมดา บุคคลที่ผลิตก็ช่วยกันภายในครอบครัว หรือมีญาติมิตรเป็นบุคคลภายนอกบ้างไม่มากนัก การบริหารจัดการจึงอาศัยความสัมพันธ์กันในครอบครัว ต่อมามีการผลิตกันมากขึ้นในสถานประกอบการหรือในโรงงานอุตสาหกรรม มีการใช้เครื่องจักร มีผู้ร่วมงานมากขึ้น มีการนำออกจำหน่ายภายนอก การบริหารจัดการจึงเกี่ยวข้องกับคนมากขึ้น

ดังนั้นในการบริหารอุตสาหกรรม จึงต้องบริหารทั้งงานและคน การบริหารคนจำเป็นจะต้องใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ เพราะมนุษยสัมพันธ์มีบทบาทและมีส่วนสำคัญเกี่ยวกับการประสานงานเป็นอย่างมาก คือต้องมีการติดต่อกันภายในสถานประกอบการและมีการติดต่อธุรกิจกับภายนอก เช่น มีการสร้างความ

เข้าใจอันดีในสถานประกอบการ การลดความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้แรงงานกับฝ่ายบริหาร การสร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน การกระจายงานและแบ่งงานกันทำแล้วนำมาประกอบกัน การประสานงานกับทุก ๆ ฝ่ายทั้งภายในสถานประกอบการและภายนอก ดังนั้นการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนจึงต้องอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษารูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC อันประกอบด้วย รูปแบบ วิธีการ การบริหารและการจัดการ ศึกษาถึงกลยุทธ์ในการบริหารการจัดการอุตสาหกรรมในครัวเรือน ศึกษาถึงวิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารและการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิต การปรับปรุงประสิทธิภาพ คุณภาพและลดต้นทุน เพื่อให้ผลผลิตมีปริมาณที่พอเพียงกับความต้องการ ประกอบกับการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการให้มีค่าสูงขึ้น ต้นทุนขององค์กร เมื่อพิจารณาถึงการเพิ่มผลผลิตของภาคอุตสาหกรรมหรือธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) หรือที่เรารู้จักคือ SMEs ในปัจจุบันเรามีการใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการทำงานร่วมกับปัจจัยการผลิตในกระบวนการผลิตของธุรกิจอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ วัตถุดิบ เทคโนโลยี บุคลากร ฯลฯ เป็นเครื่องมือสำคัญในการ ส่งเสริม สนับสนุน การเพิ่มผลผลิตในอุตสาหกรรมในครัวเรือน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงรูปแบบการบริหารและการจัดการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบและกลยุทธ์ในการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

2.2 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) นั้น โดยเบื้องต้นทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการการวิจัย ตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนวิธีการวิจัยเชิง

คุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC.

โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับนัยของแนวความคิดในทางความหมายและทฤษฎี ยุทธศาสตร์ในการบริหารดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอุตสาหกรรม
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารอุตสาหกรรม
3. ยุทธศาสตร์การบริหารอุตสาหกรรมครัวเรือน

โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามนัยของแนวความคิดในทางความหมายและทฤษฎี ยุทธศาสตร์ในการบริหารอุตสาหกรรมครัวเรือนนั้น ได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC. ทั้งเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ ภายในประเทศและเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ จากต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางเว็บไซต์ต่าง ๆ

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. รูปแบบและกลยุทธ์ในการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

อุตสาหกรรมในครัวเรือนจะถูกพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบยั่งยืนได้จะต้องมีรูปแบบและกลยุทธ์ในการบริหาร คือ 1) ต้องยกระดับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมและขยายเครือข่ายการผลิตสู่ต่างประเทศ สนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมเกิดใหม่ที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของสมาชิกในกลุ่มคลัสเตอร์ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารงานภายในกลุ่มคลัสเตอร์ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการพัฒนานวัตกรรม โดยการขจัดอุปสรรคกีดขวางทางการค้า การปรับเปลี่ยนกฎระเบียบให้เหมาะสม การขจัดข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ทำให้ประสิทธิภาพลดลง สนับสนุนการศึกษาอบรมและการฝึกฝนบุคลากรและให้ความ

ช่วยเหลือการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขัน 2) ต้องยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการให้เกิดความเข็มแข็งและยั่งยืน คือ เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการ SME โดยดึงดูดให้ประชาชนให้ความสนใจในการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการไทยในรูปแบบของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงให้กับสินค้าและบริการ สร้างความเข็มแข็งของผู้ประกอบการ SME เตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีสร้างโอกาสในการขยายตลาดใหม่ ๆ และสร้างโอกาสจากความร่วมมือในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน 3) ยกระดับโครงสร้างสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมอย่างบูรณาการ เช่น การบังคับใช้มาตรฐานการผลิตในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทยว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ยกระดับศักยภาพบุคลากร พัฒนาทักษะแรงงานอุตสาหกรรมในครัวเรือน พัฒนากฎระเบียบและข้อบังคับที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่งเสริมการบริหารจัดการอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ

2. วิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

รูปแบบการบริหารและกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตเข้าสู่อุตสาหกรรมในครัวเรือนในอดีตนั้น เริ่มจากผู้นำคนใดคนหนึ่งในหมู่บ้านโดยการรับรู้และได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตและสินค้าที่ผลิตจากภายนอก ซึ่งลักษณะของผลิตได้เชื่อมโยงกับสิ่งที่ตนเองได้รับความรู้มาบ้างพอสมควร จึงได้นำเข้ามาทดลองทำในชุมชน ผู้นำขยายเครือข่ายระบบการผลิต เริ่มจากบุคคลเพียงคนเดียวในหมู่บ้านซึ่งเป็นการเริ่มในระดับครอบครัวก่อนมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ช่วยเหลือ ต่อมาได้มีการขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้นโดยเพื่อนบ้านและเครือญาติ

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน

ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ตลาด วัตถุดิบ หน่วยงานราชการให้การส่งเสริม ทุน แรงงาน ที่ดิน ผู้ประกอบการ สาธารณูปโภค การขนส่ง นอกจากนั้นยังมีปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารและระบบการผลิตภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น นโยบายรัฐบาล คุณภาพมาตรฐาน กฎหมาย ความปลอดภัย เศรษฐกิจชุมชน ระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบและกลยุทธ์ในการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

จากภาพรวมแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในบริบทใหม่ และกรอบแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือนของประเทศไทยที่จะมีการปรับเปลี่ยนในอนาคตดังกล่าว ส่งผลให้การบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนในภาพรวมจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมโลกที่จะเกิดขึ้น เพื่อยกระดับศักยภาพของอุตสาหกรรมในครัวเรือนของไทยและนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศในอนาคตได้

การพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือนของประเทศไทยในภาพรวมนั้นจะให้ความสำคัญกับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและโครงสร้างสนับสนุนสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อให้เกิดรากฐานที่มั่นคงในการต่อยอดสำหรับการพัฒนาของอุตสาหกรรมรายย่อยในแต่ละประเภทได้ บนบริบทความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านบุคลากร ผู้ประกอบการ การยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้าในระดับสากล การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ ทั้งในเรื่องของแหล่งเงินทุนกฎระเบียบข้อบังคับในการนำเข้า ส่งออกสินค้า และการผลิต การส่งเสริมการใช้ทุนมนุษย์ผ่านการส่งเสริมการผลิตบนฐานนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้กระแสการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิตที่มีแนวโน้มการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้นนั้น ยังเป็นปัจจัยหนึ่งในการผลักดันให้มีการพัฒนาคลัสเตอร์ของอุตสาหกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับศักยภาพในการผลิตให้สูงขึ้นด้วย ดังนั้นการที่อุตสาหกรรมในครัวเรือนจะมีการพัฒนาแบบยั่งยืนได้ต้องมีรูปแบบหรือกลยุทธ์ในการบริหารซึ่งประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

1) ยกระดับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมและขยายเครือข่ายการผลิตสู่ต่างประเทศ (Internationalized Industrial structure and clusters to capture global opportunities)

2) ยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน (Upgrade and create sustainable entrepreneur)

3) ยกระดับโครงสร้างสนับสนุนอุตสาหกรรมเพื่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมอย่างบูรณาการ (Enhance competitive industry platform)

2. ผลการศึกษาวิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

การเปลี่ยนแปลงการบริหารและระบบการผลิตจากเกษตรกรรมเข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะทั้งเหมือนและแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกิจกรรมอุตสาหกรรมในครัวเรือนของหมู่บ้านหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นจึงได้กำหนดเรื่องที่ศึกษาออกได้ดังต่อไปนี้

1) รูปแบบการบริหารและกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตเข้าสู่อุตสาหกรรมในครัวเรือน 2) องค์ประกอบและปัจจัยที่สัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารและการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต 3) ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านการบริหารและระบบการผลิต

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ปัจจัยที่สัมพันธ์ในการบริหารและระบบการผลิตของอุตสาหกรรมในครัวเรือน จำนวนทั้งหมด 9 ปัจจัย ได้แก่ ตลาด (Market), วัตถุดิบ (Materials), หน่วยงานราชการให้การส่งเสริม (Government), ทุน (Capital), แรงงาน (Labor), ที่ดิน (Land), ผู้ประกอบการ (Entrepreneur), สาธารณูปโภค (Infrastructure), การขนส่ง (Transportation)

6. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในวงจำกัดเพียงรูปแบบการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อการรองรับการรวมกลุ่ม AEC ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบ วิธีการ กลยุทธ์ในการบริหาร วิวัฒนาการของรูปแบบการบริหารและการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตเข้าสู่อุตสาหกรรม ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบริหารและระบบการผลิตเท่านั้น จึงอาจทำให้ทฤษฎีหรือกระบวนการการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือน

วิเคราะห์ไม่หลากหลายนัก หากมีผู้สนใจจะทำการศึกษาต่อ ควรขยายเขตการวิจัยออกไปสู่ ยุทธศาสตร์ ทฤษฎี แนวทางในการบริหารอุตสาหกรรมในครัวเรือนให้ประสบผลสำเร็จ

7. เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2535). *ม่านแห่งอคติ: ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสถาบันสังคม*. กรุงเทพฯ: เจนเดอร์เพรส.

โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. (2528). แผนพัฒนา ฉบับที่ 1-5: สาระและผลการพัฒนาโดยสังเขป. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*. (มกราคม-กุมภาพันธ์).

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2527). *เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต*. นนทบุรี: สร้างสรรค์จำกัด.

นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2542). *ทฤษฎีองค์การ: แนวการศึกษาเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาวนา พัฒนศรี. (2528). *แนวคิดเกี่ยวกับการทำให้เป็นอุตสาหกรรม*. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยากร เชียงกูล. (2534). *เศรษฐกิจกับการเมืองของชนบทไทยในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2521). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์.

สุนันทา สุวรรโณดม และ ศิริวรรณ ศิริบุญ. (2535). *โครงสร้างทางประชากรและสังคมกับความเป็นอุตสาหกรรมและความเป็นเกษตรกรรม.* สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรนาท ขมะณะรงค์. (2533). อุตสาหกรรมชนบทกิจการพัฒนาเศรษกิจและสังคม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2(8).

อันธิกา สุปริยศิลป์ และชลิฎา นิภารักษ์. (2528). *การศึกษาอุตสาหกรรมในครัวเรือนในเชียงใหม่และลำพูน*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.